

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
รหัสวิชา ว22101
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การใช้ประโยชน์จากตัวทำละลาย
ในการแยกสาร (4)

ครูผู้สอน ครูเอกพงศ์ วิพลชัย

ครูอรรถชัย ศิริวัฒนศักดิ์ดินา

การใช้ประโยชน์จากตัวทำละลาย
ในการแยกสาร (4)

จุดประสงค์การเรียนรู้

1

อธิบายการใช้ตัวทำละลายแยกสารที่มีสีโดยวิธีโครมาโทกราฟีแบบกระดาษ

2

อธิบายวิธีแยกสารโดยวิธีโครมาโทกราฟีแบบกระดาษ

กิจกรรมที่ 2

แยกสารจากหมึกได้อย่างไร

กิจกรรมนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร

การแยกสารจากหมึก

กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

จุดประสงค์

+

ทดลอง สังเกตและอธิบายการแยกสาร
จากหมึกโดยวิธีโครมาโทกราฟีแบบกระดาษ

●

+

+

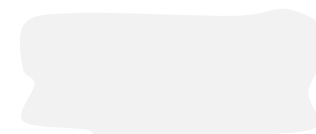
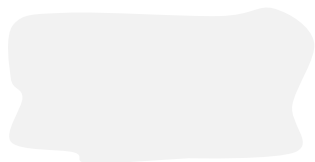
+

ผลการทำกิจกรรม

+

ผลการทำกิจกรรม

คำถามท้ายกิจกรรม

ตอนที่ 1

- + 1. หมึกสีเขียวในปากกามีองค์ประกอบ
กี่ชนิด ทราบได้อย่างไร
- +
+

ตอบ

สารมากกว่า 1 ชนิด สังเกตได้จากมี
สารสีฟ้ากับสารสีเหลืองแยกออกมาบน
กระดาษกรอง

คำถามท้ายกิจกรรม

ตอนที่ 1

+

2. จากผลการทำกิจกรรม สารสีฟ้า
หรือสารสีเหลืองเคลื่อนที่ได้ไกลกว่า

+

+

ตอบ

สารสีฟ้า

คำถามท้ายกิจกรรม

ตอนที่ 1

+

3. สารสีฟ้าหรือสารสีเหลืองละลาย
ในน้ำได้ดีกว่า ทราบได้อย่างไร

+

ตอบ

+ สารสีฟ้า เพราะสารสีฟ้าเคลื่อนที่ได้

ไกลกว่าสารสีเหลือง

คำถามท้ายกิจกรรม

ตอนที่ 1

4. จากกิจกรรมตอนที่ 1

สรุปได้ว่าอย่างไร

ตอบ

การแยกตัวละลายสีฟ้าและสีเหลืองที่
อยู่ในหมึกสีเขียวออกจากกันทำได้โดยอาศัย
หลักความสามารถในการละลายใน
ตัวทำละลายที่แตกต่างกัน

คำถามท้ายกิจกรรม

ตอนที่ 2

+ 1. หมึกปากกาแต่ละสีมีสารสีใดบ้าง
เป็นองค์ประกอบ

+ +

ตอบ

+

คำถามท้ายกิจกรรม

ตอนที่ 2

2. สารแต่ละสีที่เคลื่อนที่ได้ระยะทาง
ใกล้เคียงกันเป็นสารสีชนิดเดียวกัน
หรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ

เป็นสารสีชนิดเดียวกัน เพราะมีตำแหน่ง
และระยะการเคลื่อนที่ได้ใกล้เคียงกัน **แสดงว่า**
ละลายในตัวทำละลายได้เท่ากัน

คำถามท้ายกิจกรรม

ตอนที่ 2

+

3. สารแต่ละสีที่เคลื่อนที่ได้ระยะทางต่างกัน
เป็นสารชนิดเดียวกันหรือไม่ เพราะเหตุใด

+

ตอบ

เป็นสารสีต่างชนิดกัน เพราะมีตำแหน่ง
และระยะเวลาการเคลื่อนที่ได้ต่างกัน แสดงว่า
ละลายในตัวทำละลายได้ไม่เท่ากัน

คำถามท้ายกิจกรรม

ตอนที่ 2

4. องค์ประกอบของจุดหมึกแต่ละ
องค์ประกอบสามารถเคลื่อนที่ไปได้
แตกต่างกันหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ

องค์ประกอบของจุดหมึกแต่ละองค์ประกอบ
สามารถเคลื่อนที่ไปได้แตกต่างกัน เนื่องจาก
องค์ประกอบของจุดหมึกแยกออกจากกันและ
เคลื่อนที่ไปได้ระยะทางไม่เท่ากัน

คำถามท้ายกิจกรรม

ตอนที่ 2

5. เมื่อจุ่มกระดาษกรองในน้ำ และสารละลาย
เอทานอล จุดของหมึกแต่ละจุดมีการเปลี่ยนแปลง
เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

ตอบ

มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน เมื่อจุ่มกระดาษกรองในน้ำ จะเห็นองค์ประกอบของสีกระจายอยู่ห่างจากจุดเริ่มต้นมากกว่าเมื่อจุ่มกระดาษกรองในสารละลายเอทานอล จำนวนองค์ประกอบของสีและระยะทางที่องค์ประกอบของสีเคลื่อนที่ได้แตกต่างกัน

คำถามท้ายกิจกรรม

ตอนที่ 2

+ 6. ตัวทำละลายมีผลต่อการแยก
องค์ประกอบของสีหรือไม่ อย่างไร

+

ตอบ

ตัวทำละลาย คือ น้ำและสารละลายเอทานอล มีผลต่อการแยกองค์ประกอบของหมึก จะเห็นได้ว่าเมื่อเปลี่ยนชนิดของตัวทำละลายระยะทางการเคลื่อนที่ของแต่ละองค์ประกอบของสีจะแตกต่างกันด้วย

คำถามท้ายกิจกรรม

ตอนที่ 2

+ 7. จากกิจกรรมตอนที่ 2
สรุปได้ว่าอย่างไร

+

ตอบ

เมื่อจุ่มปลายกระดาษกรองในน้ำ น้ำจะถูกดูดซับขึ้นไปตามกระดาษกรอง และหมึกเคลื่อนที่ไปบนกระดาษกรองแล้วค่อย ๆ แยกออกจากกันเป็นองค์ประกอบหลายสีโดยจุดหมึกสีน้ำตาลแยกได้หลายสีมากกว่าจุดหมึกสีแดง สีดำ และสีเขียว

ตอบ

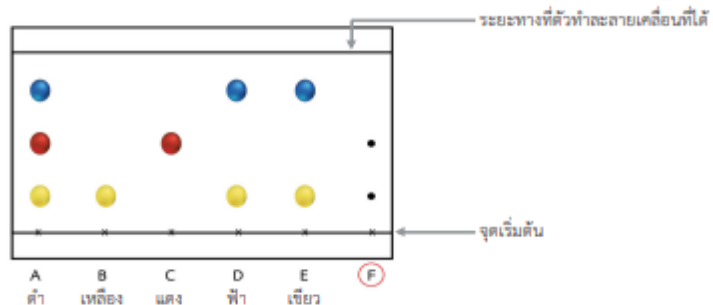
เมื่อเปลี่ยนไปใช้สารละลายเอทานอลแทนน้ำหมึกแต่ละสีจะแยกองค์ประกอบได้เช่นเดียวกัน แต่จำนวนองค์ประกอบที่ได้และระยะทางของแต่ละองค์ประกอบเคลื่อนที่ได้เปลี่ยนไป

ตอบ

แสดงว่าหมึกแต่ละสีมีองค์ประกอบมากกว่า
หนึ่งชนิด และแต่ละชนิดเคลื่อนที่ไปบนกระดาษกรอง
ที่จุ่มในน้ำและสารละลายเอทานอลได้แตกต่างกัน

1. สิ่งที่ได้เรียนรู้

พิจารณาภาพโครมาโทแกรมต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม

1.1 ปากกาแต่ละสีมีสารองค์ประกอบอย่างไร

.....

1.2 ปากกาสี F มีสารสีใดผสมอยู่บ้าง

.....

1.3 สารในองค์ประกอบของปากกาที่ละลายในตัวทำละลายได้ดีที่สุดคือสารใด

.....

1.4 สารในองค์ประกอบของปากกาที่ละลายในตัวทำละลายได้น้อยที่สุดคือสารใด

.....

2. สิ่งที่ยังไม่เข้าใจในการเรียนรู้

.....

3. สิ่งที่ต้องการเรียนรู้เพิ่ม

.....

ให้นักเรียนทำ

ใบงานที่ 4

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

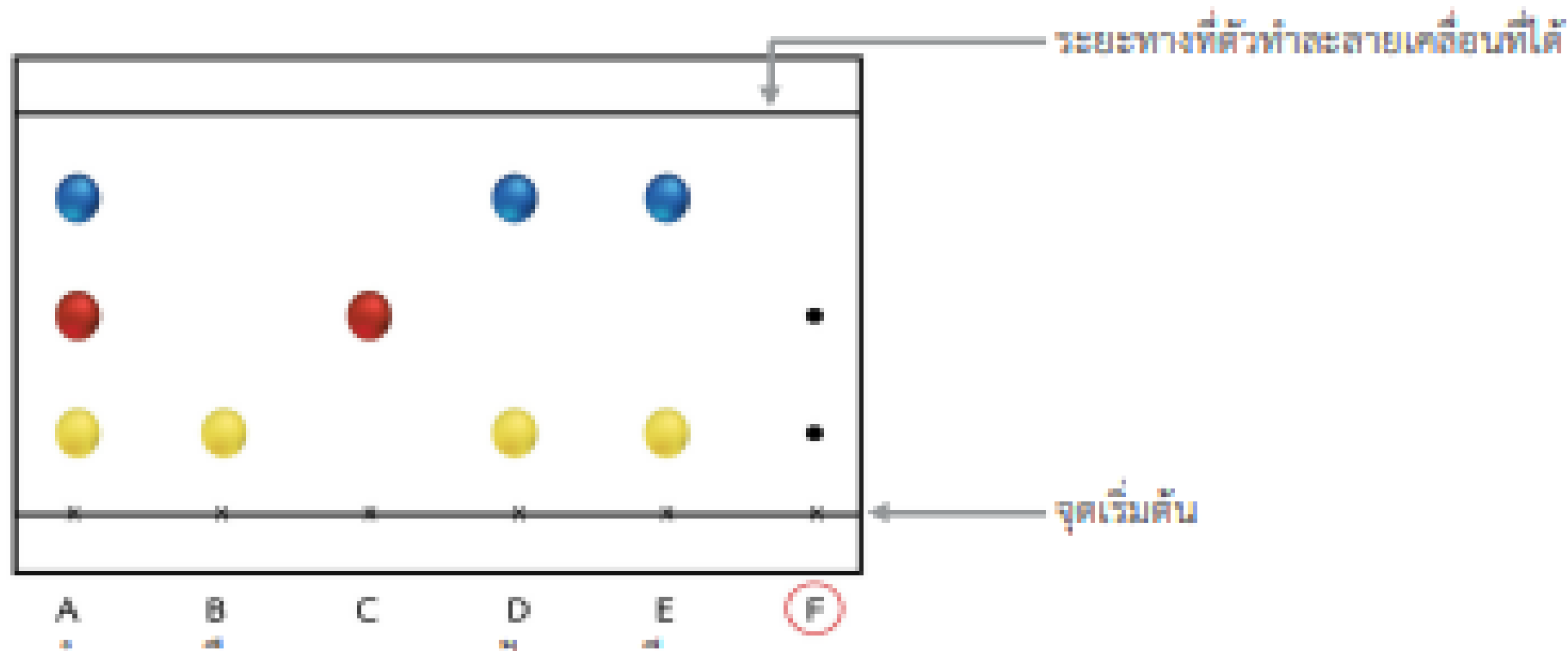

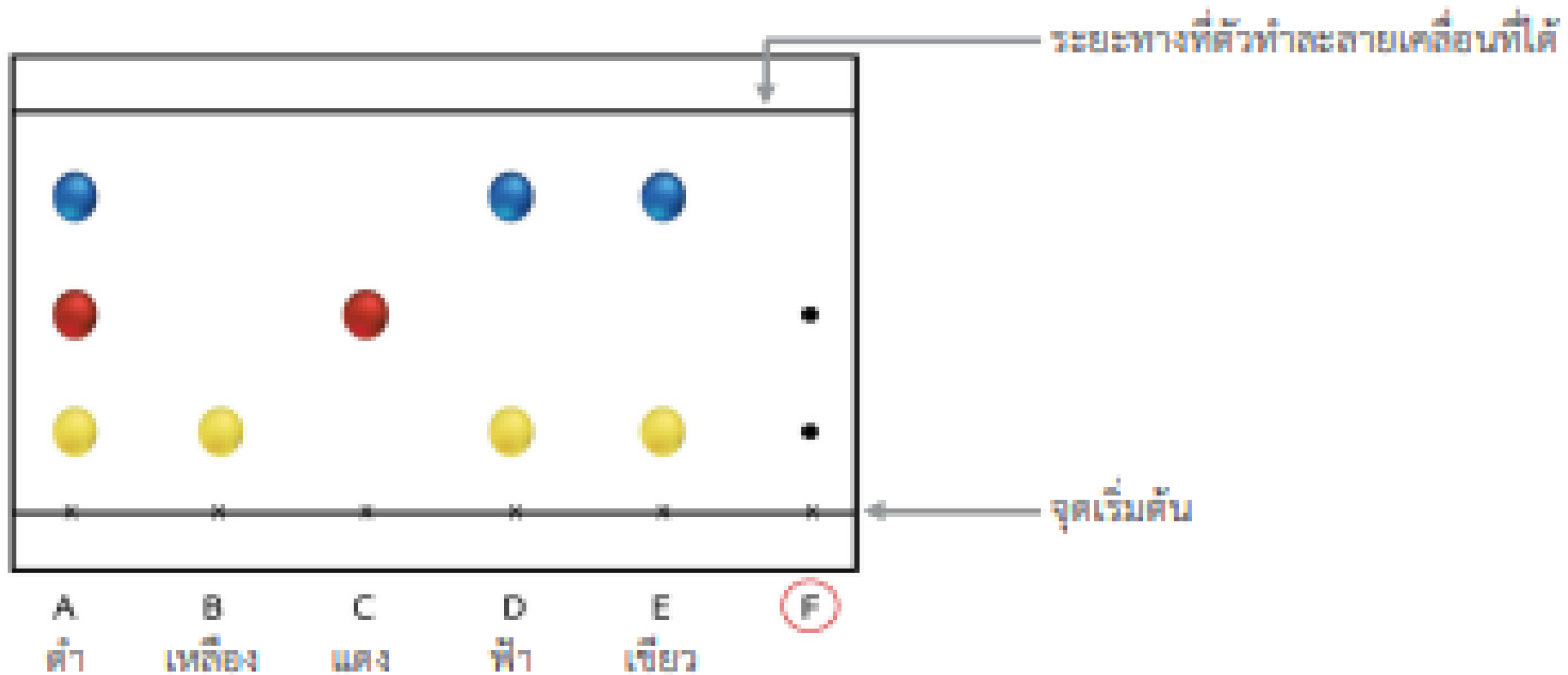
ใบงานที่ 4

Exit ticket เรื่อง การแยกสารโดยวิธีโครมาโทกราฟี แบบกระดาษ

1. สิ่งที่ได้เรียนรู้

พิจารณาภาพโครมาโทแกรมต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม

1.1 ปากกาแต่ละสีมีสารองค์ประกอบอย่างไร

1.2 ปากกาสี F มีสารสีใดผสมอยู่บ้าง

1.3 สารในองค์ประกอบของปากกาที่ละลายในตัวทำละลายได้ดีที่สุดคือสารใด

1.1 ปากกาแต่ละสีมีสารองค์ประกอบอย่างไร

.....

1.2 ปากกาสี F มีสารสีใดผสมอยู่บ้าง

.....

1.3 สารในองค์ประกอบของปากกาที่ละลายในตัวทำละลายได้ดีที่สุดคือสารใด

.....

1.4 สารในองค์ประกอบของปากกาที่ละลายในตัวทำละลายได้น้อยที่สุดคือสารใด

.....

2. สิ่งที่ยังไม่เข้าใจในการเรียนรู้

.....

.....

3. สิ่งที่ต้องการเรียนรู้เพิ่ม

.....

.....

สรุปบทเรียน

วิธีโครมาโทกราฟีแบบกระดาษ
ซึ่งประกอบด้วยส่วนที่ไม่เคลื่อนที่หรือ
ตัวดูดซับ (กระดาษกรอง) และส่วนที่
เคลื่อนที่ได้ซึ่งเป็นตัวทำละลายต่าง ๆ

สรุปบทเรียน

โดยอาศัยความสามารถในการละลาย
ในตัวทำละลายต่างกัน องค์ประกอบที่
ละลายได้ดีในตัวทำละลายและถูกดูดซับ
ได้น้อยจะเคลื่อนที่ได้เร็วและจะอยู่ห่างจาก
จุดเริ่มต้นมากที่สุด

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง ปริมาณสารที่ละลายได้มาก
ที่สุดในน้ำ (1)

